

Autor: Predrag Popović

Razvojna ili investiciona banka

U POSLJEDNJIM MJESECIMA INTENZIVIRA SE PRICA O POTREBI FORMIRANJA RAZVOJNE BANKE U CRNOJ GORI.

KAO I UVIJEK KADA SU SLICNE IDEJE U PITANJU, MOTIVI SU PLEMENITI – U OVOM SLUCAJU JE DA SE TREBA UBRZATI RAZVOJ CRNE GORE JEFTINIJIJIM KREDITIMA.

NOVAC, KAO I SVAKU DRUGU ROBU, PREFERIRAMO DA KUPIMO JEFTINIJE NEGO SKUPLJE. RAZLIKA JE JEDINO STO NEKADA TO JEFTINIJE MOZE DA BUDE MNOGO SKUPLJE.

CRNA GORA JE DECENIJAMA BILA UREDNI I VRIJEDNI KORISNIK JEFTINIJIH KREDITA I NE MALI BROJ I SADASNJIH PRIVREDNIKA JE KONSITUISAO RAZVOJNU LOGIKU NA NETRZISNIM USLOVIMA POZAJMLJIVANJA DUGOROCNIH SREDSTAVA ZA RAZVOJ. ALI NI TAKVE KREDITE VELIKI DIO PRIVREDE NIJE BIO U STANJU DA VRACA.

AKO SE IMA NA UMU DA U INVESTICIJAMA PROFITNA STOPA DETERMINISE KOLIKU KAMATNU STOPU MOZE DA “PODNESE” NEKI PROJEKAT, NIKO NIJE OTVARAO PITANJE ZBOG CEGA KOPANIJE, KOJE SU IMALE PROJEKTOVANU PROFITNU STOPU OD, RECIMO 16%, NE MOGU DA VRACAJU ZAJMOVE CIJA JE KAMATNA STOPA 8%, DAKLE DUPLO NIZA?

PRIMJERA RADI PROJEKT REGIONALNOG RAZVOJA POLJOPRIVREDE I SUMARSTVA CRNE GORE U ZNACAJNOJ MJERI NIJE DAO OCEKIVANE EFEKTE JER JE DRZAVA, U NAMJERI DA POMOGNE POLJOPRIVREDU , SUBVENCIONARALA NAJVECI DIO KAMATA NA INO KREDITE, TE JE NA TAJ NACIN STIMULISALA OBECANJA, A NE ONOLIKO GOTOVIIH PROIZVODA KOJE PROIZVODJAC MORA, A MOZE, DA PROIZVEDE DA BI VRATIO KREDIT.

KO GARANTUJE I KAKO, DA NEBI DOSLO DO REPRODUKCIJE PROSLOSTI? PRI TOME NE TREBA GUBITI IZ VIDA DA NIJE ISTO AKO SE KUPCU STANA U NOVOGRADNJI OBEZBIJEDI KREDIT PO KAMATI OD , PRIMJERA RADI 8% I AKO SE ZAJAM SA TOLIKOM KAMATNOM STOPOM ODOBRI GRADJEVINSKOJ FIRMI KOJA TU NOVOGRADNJU RADI. ZASTO? PA VRLO PROSTO, BOLJI USLOVI KREDITA POVECAVAJU KUPOVNU MOC I PODIZU POTRAZNJU, STO SAMO OD SEBE OBEZBJEDJUJE MULTIPLIKATIVNE EFEKTE. ALI AKO GRADJEVINSKA KOMPANIJA OSTVARUJE, RECIMO 12% PROFIT, A DOBIJE SREDSTVA SA 8% KAMATE, BANKA JE 4% , KOJE JOJ PRIPADA PO OSNOVU NJENE PARTICIPACIJE U PROJEKTU, POKLONILA INVESTITORU.

ALI AKO CRNOJ GORI TREBAJU NISKE KAMATNE STOPE JER NEMAMO PROJEKTE KOJI OSTVARUJU VECE PROFITNE STOPE OD, RECIMO, 10% ONDA JE NASA BUDUCNOST POPRILICNO SIVA, A OD PRICE KAKO IMAMO NEKE KOMPARITIVNE PREDNOSTI KOJE SU ATRAKTIVNE STRANIM ULAGACIMA, DOSLOVNO NEMA NISTA. JER PROFITNE STOPE OD PREKO 12% SA LAKOCOM SE OSTVARUJU U DRUGIM ZEMLJAMA U RAZVOJU I TO SIROM SVIJETA.

NO, NEMA NIKAKVE SUMNJE DA AKO CITAV RAZVIJENI SVIJET ODRZAVA SKORO DUPLO NIZE KAMATNE STOPE NEGO STO SU U CRNOJ GORI, BESMISLENO JE NE TRAZITI NACIN DA I MI TO URADIMO.

KAMATNE STOPE PO KOJIMA NASE BANKE POZAJMLJUJU NA TRZISTU KAPITALA OBUHVATAJU TAKOZVANI RIZIK ZEMLJE I ZBOG TOGA SU VISOKE.

ETO UZROKA, HAJDEMO DA GA RJESAVAMO.

PRI TOME NE ZABORAVIMO DA KADA U DOMACIJ I STRANOJ STAMPI IZADJE TEKST O CRNOJ GORI U KOJEM SE CITIRAJU NASI ZVANICNICI ILI EKSPERTI ILI PATRIOTE KAKO JE CRNA GORA MRAK NAD MRAKOVIMA, TAKVE OCJENE NE SMANJUJU KAMATNE STOPE VEC IH POVECAVAJU. A NEKADA MOGU I DA OBUSTAVE DAVANJE KREDITA.

RAZVOJNA BANKA MOZE IMATI I TE KAKAV SMISAO, MAKAR KAO KONKURENCIJA KOMERCIJALNIM BANKAMA KOJA IM NAMECE DA NALAZE NACINA DA SPUSTE KAMATNE STOPE JER CE IZGUBITI TRZISTE. ALI RAZVOJNA BANKA BANKA ZAHTIJEVA STRIKNO POSTOVANJE STRUKE, PRAVILA I METODA KOD FINANSIRANJA INVESTICIJA I KRITERIJE KOJI SU POSTUJU I MORA BITI APSOLUTNO IZOLOVANA OD PRITISAKA SA STRANE. INACE CE SE IZRODITI U SOPSTVENU NEGACIJU, NAKON KOJE CEMO IMATI JOS VECE PROBLEME.

ALI VEOMA JE INTERESANTNO DA NIKO NE POMINJE POTREBU STVARANJA INVESTICIONE BANKE U CRNOJ GORI, STO NIJE MANJE VAZNO OD RAZVOJNE. STA VISE, MOZDA JE, U NEKU RUKU, I VAZNIJE.

NA KRAJU, KADA JE NOVAC U PITANJU I, U OVOM SLUCAJU FORMIRANJE RAZVOJNE BANKE, ENTUZIJAZAM JE POZELJAN, ALI DEFINITVNO NE I ROMANTIZAM.